

Farské aktuality:

Výlet rodín

V jedno nedeľné popoludnie – 6. mája – naša farnosť zorganizovala Farský výlet rodín. Ale ako to už neraz býva, človek mieni, Pán Boh mení. Tak nám náš dobrotvivý Pán poslal dážď. Program sa musel upraviť a my sme zostali v našom Pastoračnom centre, kde boli pripravené rôzne súťaže. Podieľali sa na nich všetci – dospelí aj deti. Asi najzaujímavejšia bola súťaž pre našich ockov: ústami vyberať umelé kinder-vajíčka z vody v hrnci. Radosti, smiechu, ale aj námahy bolo požehnané. Občerstvili sme sa pripravenými dobrotami. Hoci nám na oblohe slniečko nesvietilo, Božia radosť žiarila z tváre každého z nás. Nezabudli sme „v polčase súťaží“ pozdraviť ani našu Nebeskú mamku Molebenom v chráme „len o poschodie vyššie“.

R.

Slávenie Božskej sv. liturgie

Od 31. mája chceme začať vysvetľujúce katechézy a prednášky k sláveniu Božskej sv. liturgie.

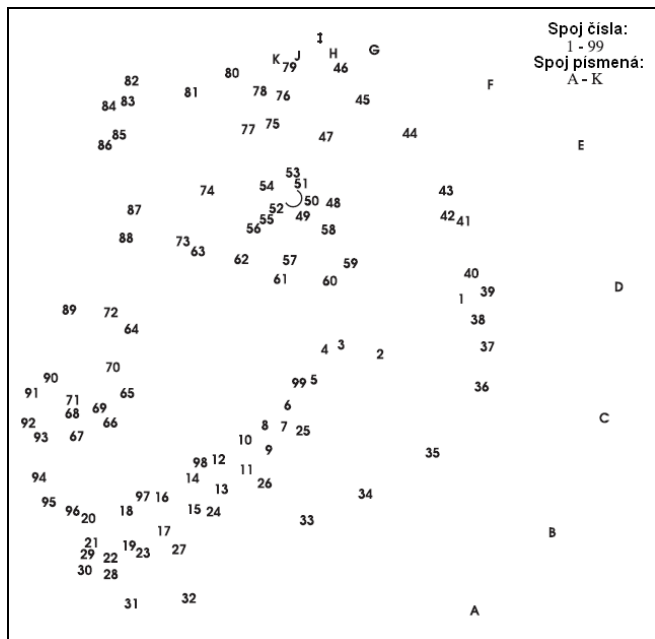
FPR

Púť do Hrabského

Ak Boh dá, chceme Vás všetkých pozvať 17. júna na celodennú púť do Hrabského – rodiska blahosl. hieromuč. Vasiľa Hopka. Táto púť by bola spojená aj s poobedňajším výletom do Bardejovských kúpeľov.

FPR

Pre deti a všetky Božie deti

Na konci hodiny náboženstva sa katechéta opýtal chlapcov: „Kto z vás by chcel ísť do neba?“ Všetci sa hlásili okrem Tomáška. „Čo ty nechceš?“ pýta sa ho katechéta. „Ja by som chcel, ale mame som sľúbil, že po hodine pôjdem domov.“

Vydáva
Gréckokatolícka cirkev
Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov,
Ul. Martina Benku 7, 080 01 Prešov

internet: www.grkat-sekcov.sk
e-mail: presov.sekcov@grkatpo.sk
tel.: 051/7725 540

Len pre vnútornú potrebu farnosti

Dobrovoľný príspevok: 3 Sk

Neprešlo jazykovou úpravou

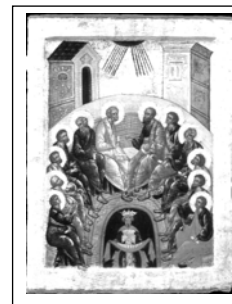
Farský list

Číslo 34 27. mája 2007

Gréckokatolícka cirkev, Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov

Svätá Päťdesiatnica – Zostúpenie Svätého Ducha

Svätá Päťdesiatnica patrí medzi najväčšie sviatky liturgického roka. Je zároveň zavŕšením sviatku Paschy. Druhý vatikánsky snem v konštitúcii o Cirkvi (hl.1) hovorí: „Keď však bolo dokonané dielo, ktoré dal Otec vykonať Synovi na Zemi, bol na Turíce zoslaný Svätý Duch, aby Cirkev ustavične posväcoval a aby tak veriaci mali skrze Krista v jednom Duchu prístup k Otcovi... Duch prebýva v Cirkvi a v srdciach veriacich ako v chráme a v nich sa modlí a vydáva svedectvo, že sme prijatí za Božie deti... Omladzuje Cirkev silou evanjelia, stále ju obnovuje a vedie k dokonalej jednote s jej Ženichom.“

Päťdesiatnica má svoje korene v Starom zákone. Židovský národ slávil tri významné sviatky: Veľkú noc, Päťdesiatnicu a Sviatok stánkov. Päťdesiatnica bola v Starom zákone sviatkom poďakovania za úrodu. Neskôr bola v tento deň aj spomienka na udelenie tabulí zákona Mojžišovi na hore Sinaj, ktoré dal Boh práve na päťdesiaty deň po východe z Egypta.

Hlavným motívom pre novozákonnú cirkev bolo to, že slávil sviatok zoslania Svätého Ducha v päťdesiaty deň po Pasche. Sviatok Päťdesiatnice bol pre prvotnú Cirkev takou veľkou, radostnou a vážnou udalosťou, že bol tento sviatok postavený na úroveň sviatkov Paschy a Narodenia Ježiša Krista. V treťom storočí je sviatok Päťdesiatnice už všeobecne známym sviatkom. Z bohoslužby tohto dňa prešla napr. do denných modlitieb modlitba Kráľu nebeský. Bohoslužobné texty tohto sviatku zostavil sv. Ján z Damasku i sv. Kozma Majumskij.

Pred svätou liturgiou sa spieva modlitba Kráľu nebeský, ktorú na kolenách pred oltárom prednáša kňaz a potom dvakrát veriaci ju opakujú. Na večerni je hneď niekoľko zvláštností. Veľká ekténia má osobitné prosby k danému sviatku. Na troch miestach večierne sa prednášajú tri modlitby na kolenách – po prokime, po suhubej ekténii a po hymne Ráč nás Pane... Modlitby sú pravdepodobne dielom sv. Bazila Veľkého, ktorému sa pripisuje aj nariadenie, aby sa tieto modlitby prednášali na kolenách.

Pondelok po Svätej Päťdesiatnici sa nazýva Pondelok Svätého Ducha. V deň Päťdesiatnice je pripomenutie si samotnej udalosti Zoslania Svätého Ducha, pondelok je zasvätený osobitnej úcte Sv. Ducha ako tretej božskej osoby. V niektorých liturgických knihách je pondelok po Päťdesiatnici nazvaný aj sviatkom Najsvätejšej Trojice. Je to vplyv nariadení a záverov Zamojskej a Lvovskej synody.

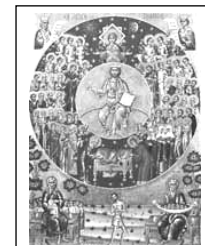
Liturgické obdobie slávania sviatku Zoslania Svätého Ducha sa končí v sobotu po Svätej Päťdesiatnici.

ThDr. Miroslav Ilko, PhD.

Nedeľa Všetkých svätých

Prvá nedeľa po Svätej Päťdesiatnici je zasvätená úcte Všetkých svätých. V túto nedeľu si Cirkev uctieva tých, ktorí sú ovocím darov Svätého Ducha. História úcty svätých sa rodí smrťou prvých mučeníkov. K úcte mučeníkov sa neskôr radí aj úcta apoštolov, biskupov, askétov, rehoľníkov a rehoľníč.

Liturgický kalendár má na každý deň predpísanú úctu určitého svätého. Svätých je však oveľa viac ako je dní v roku a ani mená všetkých svätých nie sú známe. Z túžby uctiť si všetkých svätých vzniká v Cirkvi sviatok Všetkých mučeníkov, ktorý bol známy už na konci 4. storočia. Oslava

tohto sviatku sa konala v prvú nedeľu po Svätej Päťdesiatnici. Napr. Ján Zlatoústý nám zanecháva svedectvo: „Ešte neminulo sedem dní od slávenia Päťdesiatnice a znovu nás zhromaždila úcta k mučeníkom.“ Bol to však aj stály (nepohyblivý) sviatok liturgického roka, pretože napr. v Edese slávili spomienku Všetkých mučeníkov 13. mája. Teda slávenie spomienky Všetkých mučeníkov nebolo jednotné, aj keď to už bol pomerne rozšírený sviatok na Východe. Neskôr sa tento sviatok premenoval na sviatok Všetkých svätých. Konkrétne okolnosti, či čas tejto zmeny nie sú zaznamenané v žiadnych svedectvách.

Západná cirkev slávi pamiatku Všetkých svätých 1. novembra. V začiatkoch však tiež nebol určený presný termín slávenia a teda aj tu slávenie tejto spomienky bolo nejednotné. Existujú záznamy o prvej nedeľi po Päťdesiatnici, ale spomína sa aj 13. máj. Pápež Gregor III. posvätil v 8. storočí v Bazilike sv. Petra kaplnku k úcte Všetkých svätých. Presný dátum posviacky je neznámy, ale od toho času sa v niektorých krajinách začal sláviť sviatok Všetkých svätých 1. novembra. V 9. alebo 10. storočí sa v Západnej cirkvi 1. november stáva všeobecne rozšíreným sviatkom Všetkých svätých.

ThDr. Miroslav Ilko, PhD.

Apoštolský pôst

Svätí apoštoli sa pripravovali na príchod Svätého Ducha modlitbou a pôstom. Veľa sa modlili a postili pred tým, než išli hlásať evanjelium. Po modlitbe a pôstoch ustanovovali nových presbyterov pre apoštolskú prácu, ako to aj čítame v skutkoch apoštolov. „A keď im po jednotlivých cirkvách ustanovili starších, modlili sa a postili a odporúčali ich Pánovi, v ktorého uverili.“ (Sk 14, 23). Sv. Ján Zlatoústý hovorí, že: „...apoštoli sa takmer vždy postili.“ (Kázeň, 57 na Sv. Matúša)

A tak aj svätá cirkev pripravovala svojich veriacich s modlitbou a pôstom na veľký sviatok vrchných apoštolov sv. Petra a Pavla, ktorých pamiatku slávime 29. júna, spolu so zborom dvanástich apoštolov, ktorý slávime nasledujúci deň. Pretože sa tento pôst vyskytuje po svätom období Päťdesiatnice, v starých časoch sa niekedy nazýval pôstom Päťdesiatnice. Tomuto pôstu sú tiež dané aj iné názvy; je známy ako pôst svätých apoštolov, apoštolský pôst, pôst Petra (Petrov pôst) a letný pôst. Naši ľudia ho volajú Petrovka (t.j. pôst Petra, alebo Petrov pôst). Kedy bol Petrov pôst ustanovený? Ako dlho trvá? Aké sú jeho predpisy?

Ustanovenie pôstu Petra

Pôst svätých apoštolov je veľmi starý, datujúci sa do prvých storočí kresťanstva. Máme svedectvá sv. Atanáza Veľkého, sv. Ambróza Milánskeho, sv. Leva Veľkého a Teodora z Cyrchu, ktoré sa ho týkajú. Najstaršie svedectvo o Petrovom pôste je nám dané sv. Atanázom Veľkým († 373). Vo svojom liste cisárovi Konštantinovi, v rozprávaní o perzekúciách Ariánov píše: „Počas týždňa po Päťdesiatnici, ľudia ktorí zachovávali pôst vyšli na cintorín modliť sa.“

„Pán to tak nariadil,“ hovorí sv. Ambróz († 397), „že tak, ako sme boli účastní na jeho utrpení počas štyridsiatich dní, tak sa máme aj radovať v jeho Vzkriesení počas obdobia Päťdesiatnice. Nepostíme sa počas obdobia Päťdesiatnice, lebo náš Pán bol sám prítomný medzi nami počas tých dní ... Kristova prítomnosť bola akoby vyživujúcou potravou pre kresťanov. A tak tiež počas Päťdesiatnice, sýtíme sa Pánom, ktorý je prítomný medzi nami. V dňoch, ktoré nasledujú po jeho vystúpení do nebies sa však znova postíme.“ (Kázeň 61)

Sv. Lev Veľký († 461) hovorí: „Po dlhom sviatku Päťdesiatnice, je postenie zvlášť potrebné, aby očistilo naše myšlienky a učinilo nás hodnými prijať dary Svätého Ducha... Preto bol ustanovený prospešný zvyk postenia sa po dňoch plných radosti počas ktorých sme oslavovali Vzkriesenie a Nanebovstúpenie nášho Pána, a príchod Svätého Ducha.“

Pútnička Silvia Egeria vo svojom Denníku (štvrté storočie) zaznamenáva, že v deň, ktorý nasledoval po sviatku Päťdesiatnice, začínalo obdobie postenia sa. Apoštolské konštitúcie, dielo zo štvrtého storočia, predpisuje: „Po sviatku Päťdesiatnice, oslavuj jeden týždeň, a potom dodržuj pôst, lebo spravodlivosť si vyžaduje veselenie sa po prijatí Božích darov a postenie po tom, čo bolo telo osviežené.“

Zo svedectiev zo štvrtého storočia sme sa presvedčili, že v Alexandrii, Jeruzaleme a Antiochii pôst svätých apoštolov sa spájal so sviatkom Päťdesiatnice a nie so sviatkom sv. apoštolov Petra a Pavla. V prvých storočiach, bol po Päťdesiatnici jeden týždeň radosti, privilegované dni, nasledované jedným týždňom postenia sa.

Simeon zo Solúna († 1429) vysvetľuje dôvod tohto pôstu týmto spôsobom: „Pôst apoštolov je oprávnené ustanovený na ich pamiatku, lebo skrze nich sme prijali mnohé milosti a pre nás sú vzormi a učiteľmi postenia sa... Lebo jeden týždeň po zostúpení Svätého Ducha v zhode s Apoštolskými konštitúciami zostavenými Klementom oslavujeme, a potom počas nasledujúceho týždňa sa postíme v česť apoštolov.“

Pokračovanie v budúcom čísle. Prezaté z internetu

Masmediálna komunikácia

Inter mirifica – Úloha laikov

Potreba získavať a odovzdávať informácie, ktorá vyplýva z ľudskej podstaty, je taká silná, že v priebehu dejín boli a sú neustále hľadané rôzne spôsoby sprostredkovania širokého spektra poznatkov, objavov. Za odozvu alebo naplnenie tejto, nadnesene povedané, základnej potreby ľudstva možno považovať médiá. Vychádzajúc zo samotného pojmu, označujú sprostredkovateľa istých informácií, poznatkov. Mediá (tiež nazývané aj masovokomunikačné prostriedky) sa podieľajú na špecifickom type sociálnej komunikácii a predstavujú stále významnejšiu podobu spoločenského, politického, kultúrneho a v neposlednom rade aj náboženského života. Napriek tomu, že ich prioritou je sprostredkovanie informácií, výraznou mierou sa podieľajú na pôsobení na verejnosť; na jednej strane sa zameriavajú na zisťovanie očakávaní verejnosti a na strane druhej súčasne do istej miery tieto očakávania formujú a takým spôsobom ovplyvňujú verejnú mienku.

Uvedomujúc si tieto skutočnosti Cirkev chápe úlohu masovokomunikačných prostriedkov ako apoštolskú činnosť, vníma ich ako dôležitú formu šírenia evanjelia. Zároveň je zodpovedná za správny mravný úsudok nielen percipientov, ale aj expedientov informácií sprostredkovaných prostredníctvom médií. Percipienti, hlavne mladší, sa musia naučiť zvyknúť si využívať tieto prostriedky s mierou a sebaovládaním; je potrebné, aby rodičia nezanedbali výchovu detí aj v mediálnej oblasti a v oblasti informovanosti, pretože v opačnom prípade môže dôjsť k tomu, že mediá pohltia človeka, ovládnu ho natoľko, že sa stane ich otrokom. Je potrebné mať neustále na pamäti slová svätého Pavla: „<<Všetko smiem.>> Ale

nie všetko osožím. <<Všetko smiem.>> Ale ja sa ničím nedám zotročiť“ (1 Kor 6, 12). Cieľom hercov, producentov, režisérov, spisovateľov a všetkých, ktorí sa podieľajú na tvorbe mediálnych textov v akejkoľvek podobe, by nemalo byť zajať a za každú cenu predať svoje produkty, čím sú spotrebiteľia a ich potreby odsúvané do úzadia. Ich úlohou by naopak malo byť preniknúť tieto prostriedky ľudskému a kresťanskému duchom, aby plne zodpovedali veľkým očakávaniam ľudstva, ako aj plánom Božím (Porov.: IM 4). Mali by si uvedomiť, že existuje čosi príčinná funkcia slova. To znamená, že slovo môže mať rovnako reálne účinky ako nejaký skutok.

Osobitné povinnosti má v tejto oblasti občianska vrchnosť, ktorá by sa mala usilovať o spoločné dobro pre všetkých. Do jej kompetencie spadá tiež „chrániť a zabezpečiť skutočnú a spravodlivú slobodu informácií - najmä tlačovú slobodu - ktorú moderná spoločnosť bezpodmienečne potrebuje, aby sa mohla rozvíjať. Má napomáhať rozvoju náboženských, kultúrnych a umeleckých hodnôt a zaisťovať záujemcom slobodné uplatňovanie ich zákonných práv. Okrem toho má občianska moc podporovať najmä také podujatia, ktoré sú veľmi užitočné predovšetkým pre mládež, a ináč by sa nedali uskutočniť“ (IM 12).

Pokračovanie v budúcom čísle. Spracovala Z.B.